תלמוד ירושלמי · מפרשים · חידושי רידב״ז על תלמוד ירושלמי · סדר נזיקין

חידושי רידב"ז על תלמוד ירושלמי בבא מציעא

רבי יעקב דוד ב"ר זאב [הרידב"ז] וילובסקי

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

חידושי רידב"ז על תלמוד ירושלמי בבא מציעא

רבי יעקב דוד ב"ר זאב [הרידב"ז] וילובסקי

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/חידושי-רידבז-על-תלמוד-ירושלמי-בבא-מציעא/
הקובץ נוצר ב־21 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ד 5
הלכה ה 6
הלכה ו 6
הלכה ז 7
פרק ב 8
הלכה ב 8
הלכה ד 8
פרק ג 9
הלכה א 9
הלכה ב 10
הלכה ג 10
הלכה ט 10
פרק ד 10
הלכה א 10
הלכה ב 12
הלכה ג 14
פרק ה 15
הלכה א 15
הלכה ג 17
הלכה ה 18
פרק ו 18
הלכה א 18
הלכה ב 19
הלכה ה 19
פרק ז 20
הלכה א 20
הלכה ה 20
הלכה ז 20
פרק ח 20
הלכה ב 20
הלכה ג 21
הלכה ה 22
הלכה ח 22
הלכה ט 23
פרק ט 23
הלכה ה 23
הלכה ז 23
הלכה י 24
הלכה יב 24
פרק י 25
הלכה א 25

פרק א

הלכה א

ר"ח רבה אמר הודיית עדים כהודיית פיו כו' ר"י אמר אין הודיית עדים כו' אמר ר' לא משנים אוחזין בטלית דר"ח רובה. ובמס' כתובות פ"ב ה"א גרסינן משנים אוחזין בטלית למד ר"ח רובה מכיון שתפש בחצי' אלא [והוא כמו לא] כמביא עדים שחצי' שלו ותימר נשבע ונוטל אוף הדא דמייא לה. דהוא כמו בש"ס דילן דהוא תובע הכל וזה כופר הכל ואנן סהדי דמאי דתפס האי דידי' הוא ולפיכך נשבע על החצי' ונוטל אוף הדא דמייא לה. ומפרש הגמ' בטעמא דר"ח רובה דטעמא דמתניתן דשנים אוחזין בטלית הוא משום אנן סהדי ולא משום כדס"ל לר' יוחנן משום תקנה שלא יהא כאו"א הולך ותוקף בטלית חבירו רבה בר ממל ורב עמרם סליקו הן דרב ביניי פי' דעומדין הן לעילא דרב ביניי כדאיתא במס' שבת דף ל"ז אר"ה עומדין היינו לעילא מר"ח רבה ופילפלו בזה הדין א"ל. ר"ל חד לחברי' אין מוסרין שבועה לחשוד. ר"ל דחשיד אממונא חשוד אשבועתא. א"ל אפילו לשון שבועה אין מוסרין לו פי' אפילו חשוד על לשון השבועה ג"כ אין מוסרין לו דהיינו אם ישבע שאין לו בה פחות מחצי' חשדינן לי' שאין לו בה כלום כדפרש"י ז"ל עיי"ש דף ה' ע"ב ולא מיבעיא דאין מוסרין שבועה לחשוד דהא מביאין לי' לידי שבועת שקר. אלא אפילו לשון שבועה. אפי' שיש לחשדו בלשון השבועה ג"כ אין מוסרין לו לשון שבועה זו. וכיצד נשבע במתניתן דידן ר"ה אמר שבועה שיש לי בה ואין לי בה פחות מחצי'. וא"כ כיון דלחשוד אין מוסרין לו שבועה. ע"כ דל"ל כר' יוחנן דמשום שבועת תקנה. דא"כ הוא חשוד אממונא והחשוד על הממונא חשוד אשבועתא [וכן היא בבבלי דגרסינן אמר ר' יוחנן שבועה זו תק"ח הוא שלא יהא כאו"א הולך ותוקף בטלית חבירו וכו'. ונימא מגו דחשוד אממונא חשוד אשבועתא פירש"י ז"ל דלר' יוחנן קפריך וכן פי' כל הקדמונים ז"ל] דאי לאו דר' יוחנן לא הוי חשוד אממונא משום דר"פ לעיל דף ב' דמורי ואמר. אבל לר"י דחיישינן שמא הולך ותוקף בטלית ש"ח שפיר קשה ונימא מיגו דחשוד אממונא כו' ע"כ טעמא דר"ח רבה דטעמא דמתניתן היא לאו כדר' יוחנן משום שבועת תקנה אלא משום אנן סהדי זהו טעמא דר"ח רבה ע"ז מסיק אמר ר' יוחנן אם מזו שבועת תקנה הוא. פי' דאין ממתניתן דשנים אוחזין שום ראי' דהיא משום שבועת תקנה דס"ל לר' יוחנן דחשיד אממונא לא חשיד אשבועתא כדאיתא בבבלי דף ה' ע"ב עיי"ש:

אמר ר"א הכל הולך אחר התפוס בעדים א' רב חסדא אין שמעתוני' אתיית כר"ש. פי' הרמב"ן ז"ל דאי לרבי דאמר יתקיים השטר בחותמיו פשיטא דהכל הולך אחר העדי'

שכיון שאחד מהן תפוס בלבד אין אתה יכול לקיימו שדינו שיטול עד מקום שידו מגעת. ויש לפרש דבני מערבא סברי דגבי לי כולה לרבי וכיון ששניהן תפוסין בעדים אינם חולקין אף כשהלוה תפוס בלבד אין הולכין אחר תפיסתו וגבי לי' מלוה. מ"מ נראה מכאן שהתורף הוא עם ח"י העדים שלא כדברי רש"י ור"ח ז"ל עכ"ל הרמב"ן ז"ל מובא בשטמ"ק ז"ל עיי"ש:

הלכה ד

(חזקי' אמר בשכר הלבלר שנו במס' גיטין פ' הזורק) ר"א בשם חזקי' בשכר הלבלר שנו פי' הא דתנינן מעמ"ח יחלוקו ולא אמרינן הממחע"ה כיון דלהירושלמי לא מוקמינן ביוצא מד' אמות של זה לזה בין בגט בין בחוב אלא בספק כמו בב' כתי עדים כמבואר היטב בתוס' הרי"ד ע"כ קשה למה יחלוקו הא צ"ל הממחע"ה [וקושיא זו הקשה המהרש"א ז"ל בבבלי ותירוצו לא שייך לשיטת הירושלמי כמבואר בתוס' הרי"ד] ע"כ מוקי ר"א בשם חזקי' בשכר הלבלר שנו פי' דהמעות הם בעין וע"כ אם זרק קרוב להמלוה זכה הלוה ולא חייב עוד הלוה בשמירת הממון ונבטל השטר וקרוב להלוה עדיין החוב על הלוה וחייב לשמור המעות והשטר בחזקתו אבל אם קרוב להמלוה זכה הלוה ונפטר מן החוב והמעות לא נאבד וכשנתרצו ביניהם להלות לו המעות עוד הפעם הוי חוב חדש אבל מהחוב שבשטר כבר נפטר הלוה ולא הוי שוב מלוה בשטר. וכיון שכבר זכה הלוה ע"כ כשחוזר ולוה אותן עוד הפעם צריך שטר חדש והוי נפ"מ בין אם זכה הלוה ונפטר פ"א מן החוב או לא נפטר עדיין מהחוב לענין שצריך לכתוב שטר חדש אם השטר הראשון נמחל שיעבודו או לא ולפיכך מחעמ"ח הוי ספק ויחלוקו בשכר הלבלר של שטר החדש דבהא לא שייך הממחע"ה דלא שייך המלוה לקרות אותו מוציא מן הלוה דעל הלוה ליתן שכר הסופר ולא מצי למיפק מיני' דע"ה דשמא השטר הזה הוא כשר ונקרא הלוה מוחזק בשכר הלבלר ז"א דהא הלוה מוחזק על החוב דהוי מלוה בע"פ ולא מלוה בשטר דהא הורע כח השטר לגבות ממשועבדין דהא אי אפשר להוציא מן הלקיחות בשטר זה. וגם מוחזק הוא דפטור מן השמירה א"כ היכי תחשוב לו מוחזק והממחע"ה דממנפ"ש כיון דחשיב מוחזק לענין דלא הוי מלוה בשטר ופטור משמירה וע"כ צריך אתה לחשוב לו שטר שנמחל שיעבודו והאיך תחשבהו מוחזק שלא יצטרך לשלם שכר הלבלר וע"כ לא שייך בזה הממחע"ה. ודכותי' איתא בתוס' ז"ל במס' בבא קמא דף י"א ע"א ד"ה דקא עיי"ש דאם באת לטהר מטעם ספק ספיקא ואחר כך לענין מ"א נמי תטהר מכח ספק ספיקא אם כן הוי תרי קולי דסתרי אהדדי עיין שם והרי ספק

ספיקא היא מטעם רוב ותרי רובא דסתרי אהדדי לא הוי רוב ורובא עדיף מחזקה כ"ש ב' חזקות דסתרי אהדדי לא חשיב חזקה וע"כ יחלוקו בשכר הלבלר ודו"ק:
תני האומר יזכה לי ביתי במציאה שנפלה לתוכה לא אמר כלום מפני שלא ידע בזה כהדא אריסא דר' בא בר' מינא סליק לדיקלא אשכח גוזלין ונסתון. ר"ל ולקחם כמו ונסבון אזל שאל לרב לא א"ל כלום. פי' דשאל לי' אם שייך לו או דשייך לר' בא בר מינא משום שקלה לו הדקל שהיא חצירו לא א"ל כלום ואזל חזר אמר ר' בא בר מינא. קשייא לן הויתא חזר פי' יונים הקשים דהוא הזקנים לנו הוית חזר היית צריך להחזיר לנו שמן הזקנים כבר ידעת וזכתה לו חצירי ותייתר ר"ל והנותר ממציאותו פי' זה הוא ממציאותו של האריס שעדיין לא ידעת מהן שהיו על הדקל ולא זכית בהן והן ממציאותו של האריס כן פי' מהרא"פ זצ"ל:

הלכה ה

אמר ר"י בשאין טפילין לאביהם סוגיא זו כפי' הפ"מ ז"ל וכן היא במס' פיאה מפורש עיי"ש:

הלכה ו

תני בשם ר"מ בין שטר שיש בו אחריות כו'. בל"ס שיש כאן ט"ס וגרסינן שאין בו אחריות אינו גובה ממשעבדי ולא מב"ח. ופריך הגמ' ע"ד דר"מ לא זה דבר הוא מחזיר פי' דלר"מ דס"ל בשאין חייב מודה לא יחזור שטר שאין בו אחריות נכסים. א"כ קשה לאיזה תועלת מחזיר לו שטר שאין בו אחריות נכסים הא לא יגבה בו. ומשני לצור ע"פ צלוחיתו והוא כמו דמשני בבבלי דף י"ג לשמואל אליבא דר"מ. ע"ז מביא הגמ' הפלוגתא דרב ושמואל דרב ס"ל דיורש כמשועבד כשם כו' ושמואל ס"ל דאקני אינו גובה ממשועבדון פי' שטר שאין בו אחריות אך האחריות שלו דאקני אינו גובה ממשועבדין [ולא גרסינן כמו בבבלי דאקני קנה ומכר דמשמע דאינו גובה ממה שקנה אח"כ. אלא גרסינן סתם אינו גובה ממשועבדין דמשמעו דבשטר הזה אינו גובה כלל ממשעבדי והוא משום דמיירי שאין בו אחריות נכסים אלא אחריות דדאקני וס"ל דאחריות כזה אינו כלום] הא מב"ח גבה:
תני בשם ר"מ בין שטר שיש בו אחריות נכסים כו' המפרשים ז"ל מגיהים ובאמת פשוט הדבר דא"צ להגיה כלל דכן דרך הירושלמי בפרט בס' נזיקין להביא מברייתא ראשי פרקים מתחיל הרישא ומסיים בהסיפא ומדלג מה שבינתים [לדוגמא עי' במס' ב"ק פ' המניח ה"ב דמביא ברייתא מודין חכמים לר"י ומסיים שע"מ כן הנחיל יהושע לישראל את הארץ ומדלג כל מה שבינתים. וכן בפרקין בה' ד' חזקי' אמר בשכר הלבלר והיא

ראשי פרקים מהסוגיא דפ' הזורק. וכן בה"ה א"ר לא דמר דר"ש אכן כו' והוא ר"פ מסוגי' דמס' פיאה] וה"פ תני בשם ר"מ הוא ר"פ ולא מסיים כל מה שאמר ר"מ וחכמים אומרים בין שטר שיש בו אחריות נכסים בין שטר שאין בו אחריות נכסים גובה מנכסים ב"ח ודברי ר"מ דלא מסיים כאן הוא דשטר שאין בו אחריות נכסים אינו גובה לא ממשעבדי ולא מב"ח כדאמר שמואל בבבלי אליבא דר"מ דאומר הי' ר"מ שטר שאין בו אחריות נכסים אינו גובה לא ממשעבדי ולא מב"ח. ע"ז מביא הא דרב ושמואל דרב אמר יורש כמשועבד כו' שמואל אמר דאקני אינו גובה ממשועבדין הא מב"ח גובה פי' דהנכסים שקנה אח"כ ומכרם אינו גובה ממשועבדין דאינו משועבד לו אלא הנכסים שהיו לו בשעת הלואה אבל לא דאקני אח"כ. אבל מ"מ מב"ח גובה דמשועבד הב"ח. וזהו קאמר שמואל למילתא דפשיטא אליבא דכו"ע. ע"ז פריך הכא את מר גובה והכא את מר אינו גובה. ר"ל דהכא פליגי בזה בתוספתא ר"מ ורבנן בשאין לו שועבד על משועבדין אם גובה מב"ח והכא קאמר שמואל למילתא דפסיקא דאע"פ שאינו גובה ממשועבדין דאקני מ"מ גובה מב"ח דאקני. ומשני לא דמי מי ששועבד מקצתו למי שלא שועבד כל עיקר פי' דביש בשטר אחריות אך דלא שועבד הדאקני הרי עכ"פ השטר שטר כשר הוא משא"כ כשלא שועבד כלל דאין בו אחריות נכסים כלל אינו שטר כשר וגרע ממלוה ע"פ בעדים כדאיתא בשטמ"ק ז"ל בשם הראשונים ז"ל. או דכיון דאינו חשוב שטר כשאין בו אחריות נכסים הוי עדות בכתב דרחמנא אמר מפיהם ולא מפי כתבם אך בשטר כשר גזה"כ הוא. א"נ דשטר שקר הוא דלא שדי אינש זוזי בכדי. עיי"ש. ע"כ ס"ל לר"מ דאינו גובה מב"ח וגרע ממלוה ע"פ בעדים משא"כ כששועבד מקצת והשטר כשר הוי הדין להדאקני דלא שיעבד דגובה מב"ח למילתא דפסיקא אליבא דכו"ע:

א"ר אלעזר שאני אומר כתב ללות ולא לוה עי' בשטמ"ק ז"ל באוקימתא דר"א בבבלי דף י"ג ע"ב אם טענתו הוא מזוייף או כתב ללות ולא לוה. ואמר ר"א אם הי' הלוה מודה כו' ותליתהון מתברן דר"ל דקשה על כל הג' מימרות שלו וכמו דאיתא בבבלי שם קשיא לר"א בחדא מברייתא. והירושלמי לא מביא הברייתא דקשה על דר"א וסמך על שהי' בקיאין בברייתות:

הלכה ז

תני מצא גיטין וכתובות הר"ז יחזיר ומיירי בכתובה בעודה תחת בעלה כדמסיק וכתובה לא היא חזקה פי' חזקה דאין פורע תוך זמנו:

שטר שלוה בו ופרעו לא יחזיר ויגבה בו ר"ל לא יחזור וילוה מפני מירע כחן של לקוחות כדמפרש לקמן שמה יגבה בו מלקוחות שלא כדין ר' יסא בשם ר' יוחנן ואפילו לבו ביום

נמי אינו גובה מלקוחות. ר"ז בעי קומי ר' יסא הכא מר אפילו לבו ביום והכא את מר אם זמנו יוצא לבו ביום יחזור פי' דלעיל בה"ו גרסינן וחכ"א לא יחזור. ר"א בשם ר"י מפני קנוניא ובשחייב מודה ר' יוסא בשם ר' יוחנן אם הי' זמנו יוצא לבו ביום יחזור משום דלא חיישינן לקנוניא. כדאיתא בשטמ"ק ז"ל באוקימתא דר"כ דמיירי שחייב מודה וניחוש לקנוניא וי"ל דלקנוניא בת יומא לא חיישינן תלמיד הרי"פ ז"ל עיי"ש. ע"ז מקשה ר"ז קומי ר' יוסא כיון דס"ל דאפילו לבו ביום נמי שייך נמחל לו שיעבודו. א"כ קשה למה קאמר ר"י דזמנו בו ביום יחזור הא ניחוש שמא חיישׁ לפשיטא דספרא ואיבעי למיהדר ולמזפי זימנא אחריתי כדאיתא בבבלי דף י"ז. ע"ז משני אדם מצוי ללות ולפרוע בו ביום אבל אין אדם עשוי לאחר הפרעון לחזור וללות בו ביום וע"כ לא שייך כאן החשש הזה ועי' בתוס' הרי"ד:

ר"ח בעי קומי ר' יוסי הוא הזמן והן העדים והוא המלוה מהו הורע כוחן של לקוחות. פי' דבבבלי קאמר מפורש אינו חוזר ולוה בו שכבר נמחל שיעבודו אבל בירושלמי לא גרים הא דנמחל שיעבודו. אך שהוא מירע ללקוחות. ע"כ שאל ר"ח הטעם למה הורע כחן של לקוחות. ע"ז השיב לו ומפרש ליה הטעם משום שלא נשתעבדו הנכסים שהיא נמחל שיעבודו. ויש אומרים שלא חתמו העדים על אותה המלוה. לאו משום דנמחל שיעבוד הראשון אלא דלכתחלה לא נשתעבד על אותה הלואה:

פרק ב

הלכה ב

תני במשוקע בו הן דתימר במשוקע בו בר"ה והן דתימר בנתון בו דרך הינוח ברשות היחיד אבל בר"ה דרך הינוח לאו כלום הוא כדמסיק בר"ה אפילו נתון בו דרך הינוח אני אומר דרך נפילה נפלה עליו. תיבת אפילו צ"ל אחר תיבת בר"ה ומסיק הענין דבר"ה אפילו דרך הינוח לאו סימן הוא משום די"ל דרך נפילה נפלה עליו ולא הוי סימן משא"כ ברה"י הוי דרך הינוח סימן:

הלכה ד

א"ר ירמי' בפונדק איתפלגון אבל בחצר כו"ע מודו שחייב להכריז פי' דחכמים ורשב"א דפליגי במוצא במקום שהרבים מצוין שם הרי אלו שלו לרשב"א ולרבנן חייב להכריז אימת פליגי רק דווקא במקום שהרבים מצוין שם אבל במקום שהרבים אינן מצוין שם אלא עוברין דרך שם לר"ה דעוברין דרך שם למקום שהרבים מצוין שם כו"ע מודו דחייב להכריז ולפיכך בחצר שלפני הפונדק דעוברין דרך החצר להפונדק לכו"ע חייב להכריז

וע"כ מתניתן דידן דתני ואם הי' משכירו לאחרים הוא כשהוא פונדק כדאוקמי' בבבלי מתניתן דרשב"א היא. אבל ר' יוסי סבירא לי' דבחצר דלפני הפונדק פליגי רבנן ארשב"א. אבל בפונדק עצמו לכו"ע הרי אלו שלו ומתניתן ד"ה היא:

פרק ג

הלכה א

מנן תיתי לי' אם המצא תמצא בידו הגניבה וכי אין אנו יודעין שאם ימצא הגנב ישלם שנים ומה ת"ל שנים ישלם. פי' המהרא"פ ז"ל דהכונה הוא על הפסוק דמשתעי בש"ח וגונב מבית האיש אם ימצא הגנב ישלם שנים מיותר הוא דהא כבר כתב אם המצא תמצא בידו הגניבה שנים ישלם אלא ע"כ דקאי אשלפניו דהוא על השומר דקמ"ל דמשלם שנים להשומר כן פי' מהרא"פ זצ"ל:

א"ל אמור דבתרה נשבע ולא רצה לשלם כו'. וישלם לבעל הפיקדון פי' דהא בהאי קרא קמיירי ונקרב בעה"ב אל האלקי' לשבועה. ואם כן מיירי הקרא בשומר שנשבע ג"כ ולפ"ז צריך לשלם להשומר אף שנשבע ג"כ. ע"ז משני ר"נ בשם ר"י חיים וכו' למקום שהקרן מהלך:

הי' לו עדים שנגנבה באונס ואעפ"כ שילם מי נימר אע"פ שפטור מכיון ששילם השומר שייך הכפל להשומר או לא. ע"ז מסיק הדא דמר ר"א המוכר קנסי' לחבירו לא עשה כלום דהא לפ"ז הוי השומר כליקח בעלמא ולא משלם מדין שומרין אלא כמו לוקח בעלמא והתורה לא זיכה הכפל להשומר אלא כשהוא משלם מדין שומרין אבל לא כשמשלם מדין לוקח בעלמא ועי' בחידושי רע"א ז"ל בדף ל"ד במקום שהשומר פטור ושילם עיי"ש. ע"ז שאל היו לו עדים שנגנבה בפשיעה הרי הוא בכלל שילם ואח"כ נמצאת הגניבה למי הוא משלם והוא דהיו לו עדים שנגנבה בפשיעה דהשתא משלם מדין שומרין. אבל כיון דפושע הוא וצריך לשלם. והקרא מיירי בשומר שצריך לישבע כדמסיים ואם לא ימצא הגנב ונקרב בעה"ב אל האלקי' דהוא לשבועה בזה הוי איבעיא דלא איפשיטא אם שייך להבעלים או לשומר או לשניהן. וכ"ז היא דווקא לשיטת הירושלמי דגזה"כ הוא ע"כ שייך האי איבעיא אבל לשיטת הבבלי דהיא משום דנעשה כא"ל לכשתגנוב ותרצה ותשלמינו ע"כ פשיטא דאם הי' עדים שפשע והתשלומין הוא לאו מרצונו פשיטא דלא קני הגנב הכפל ושייך לבעלים:

הלכה ב

וכא והיא שנתן לו רשות לעשות בה אפטרופיא הוא ברמיזא והוא הסוגיא דמס' כתובות פ"ט כדרך הש"ס הזה כפי' הפ"מ ז"ל ר' אבוה שאל ובכתובות גרסינן ר"ז שאל מר' אבוה ושם הגי' כתיקונה עיי"ש:

הלכה ג

אמר ר"א אכלו שלהם אכלו. ר"ז שאל לר' אבינא שאלוה הבעלים ומתה. פי' אם הבעלים חייבין לשלם להשוכר כיון דהוי שואל שלו. א"ל כן אנן אמרין דחייב ואפילו אכלוה דהוי שליחות יד. ע"ז אמר ר"י בר אבון אכלו שלהם אכלו דלא דמי למתה דהתם הוי עלי' דין חיובא דשומר משא"כ אם שלח בה יד דאז אין עליו חיוב דשומר אלא חיובא דגזלן כדכתב בשטמ"ק ז"ל במס' ב"ק דף קי"א גבי סוגיא היתה פרה שאולה לו וטבחה בשבת פטור דכתב בשטמ"ק ז"ל דכששלח יד נעשה עליו חיוב חדש חיובא דגזלן ולא חיובא דשומר עיי"ש וכיון דהוי גזלן ולא חיוב דשומר. א"כ הכא דהוי שלו לא הוי גזלן אלא שלהן אכלו וא"נ לשלם לו רק מה שקיבל ממנו על שכירות היום ולא גוף הבהמה משא"כ אם מתה כדרכה דהוי עליו חיובא דשומר דצריך לשלם להשוכר מתורת חיובא דשומר ודו"ק:

ר"א בשם ר"י כו' כל הסוגיא הוא שייך למס' יבמות והוכפל כאן ושם מבואר יותר עיי"ש:

הלכה ט

אמר ר"ה בשאין עדים אבל אם יש עדים פי' דיש עדים בשעה ששלח בה יד ויודעין כמה הי' שוה כו"ע מודיי על הדא דר"ע ר"ל דטעמא דר"ע דדריש ביום אשמתו כמה הי' שוה ביום אשמתו. וביום אשמתו הוא בשעה דב"ד חייבין אותו ההיא שעתא הו"ל האשמה וע"ז פליגי רבנן עלי' והנ"מ דפליגי אך על האשמה דנעשה בב"ד ע"פ ב"ד אבל ביש עדים לכו"ע דרשינן ביום אשמתו על האשמה דעדים:

פרק ד

הלכה א

מילתי' דר' אמר זהב כפירות מתניתא אמרה כסף כפירות. פי' מילתי' הוא בכל הש"ס הזה לכונת מדבריו דהאי תנא. ולא משנה ובריית שנוי' כך אלא דבריו הוא כן. לזה אמר מילתי' דר' אמרה פי' שנאמרו מילי' דזהב הוא כפירות. אבל המשנה נשנית דכסף כפירות הוא המשנה דידן לפי גי' הירושלמי. ונמצא דמילתא דרבי והמשנה סותרין זל"ז והאיך עבד רבי עובדא אם כמילתי' או כהמשנה לא ידענא. ברת דר"ח רובה אוזפת לרב

דינרין כו' טבין וחקילין מביא הגמ' ראי' מהאי מעשה לפסוק ההלכה כיון דר"ח רובה הורי לה ליקח טבון ותקילין אלמא דהבא טבע הוי כהמשנה דאל"כ אלא פירי הוי הוי סאה בסאה ואסור. ע"ז קאמר מברת דר"ח ילפין בתמי' דהא ר"ח פשיטא דסברי ליה לדידי' דדהבא טבעי הוי דהא רבי שנה עמו כל המשנה ושנה לו כהמשנה דהמילתי' אמרה לפני ר"ש בר"י ולא לפני ר"ח. ע"ז אמר ר"א אף אבה אבוי דשמואל בעי קומי ר' מהו ללות דינרין בדינרין א"ל מותר אלמא דרבי ס"ל ג"כ כדאתני לי' לר"ש בר"י וס"ל דדהבא טבעי הוי. וכן אמר ר' יעקב בר אידי דר"י ורשב"ל ס"ל ג"כ דמותר ללות דינרין בדינרין משום דדהבא טבעי הוי:

ר"ז רב יהודא בשם שמואל לזה פרה כו' עד אוף הכא הבעל צריך לה"ר הלכה זו כפולה במס' כתובות פ"ז ה"ו ושם הגירסא ישרה ונתפרש יפה ומבואר שם:

חמור מהו שיקנה גרסינן במס' קידושין ר' בא רב המנונא רב אדא בר אחוא בשם רב מכר לו פרה בדמים דחקיה א"ל הב לי אינון פריטיא א"ל מה את בעי מינהון א"ל מיזבן לי' חמור משך בעל הפרה את החמור לא ניקנית הפרה דהא כיון שלא משך את הפרה לא קנה חמור מהו שיקנה ר' בא אמר נקנית ר' יוסי אומר אינה ניקנית סבר ר' בא דאינון חליפין ולית אילין חליפין ר' מנא בשם ר' יוסי פעמים שהיא תחלת מקח לזה ותחלת מקח לזה כו'. הסוגיא הזאת דחקו המפרשים ז"ל לפרשה וקשה להבין מאוד וכן הנו"י ז"ל מפרש בפירושו וכתב לפי' הק"ע והפ"מ ז"ל דחוק וגם פירושו אינו מובן ותמיה לי מדוע לא הגיהו המפרשים ז"ל כאן הג"ה דמוכח ומבורר כשמש דכן היא לישנא דר' יוסי בעלמא דהמפרשים ז"ל מפרשים דהאי סבר ר' בא דאינון חליפין ולית אינון חליפין היא דברי ר' יוסי דר' יוסי קאמר דר"ב ס"ל דהוי חליפין ולית אינון חליפין כן פי' הק"ע ז"ל והפ"מ ז"ל מפרש דהש"ס בעצמו קאמר לה ולא מצינו בכל הש"ס זה הלשון ובאמת ברור דל"ג תיבת ר' בא ולפ"ז היא לישנא דר' יוסי בעלמא עי' במס' שבועות פ"ד ה"ב מאימתי אדם זוכה בפירותיו בשביעית ר' ירמי' סבר מימר משיתנם בתוך כליו ר' יוסי סבר מימר אפי' נתנם בתוך כליו לא זכה בהו דהוא סבר דאינון דידי' ולית אינון דידי' ע"כ וה"נ קאמר ר' יוסי אינה ניקנית סבר דאינון חליפין ולית אינון חליפין והוא לישנא דר' יוסי בעלמא והשתא פשיט הפי' דהך שמעתתא דזה פשיטא דלא ניקנית הפרה דהא מכרה לו בדמים כדגרסינן מכר לו פרה בדמים וכיון שלא משך לא קנה את הפרה רק אח"כ כשתבעו הממון ונתן לו בעד הדמים החמור ומשך את החמור הוי החמור במקום הדמים ולא נקנה הפרה ע"י דמים דלא עדיפא ממעות דאינו קונה. אבל החמור ס"ל לר' בא דקנה דהא משך את החמור ונקנה במשיכה וס"ל כר' ירמי' בשביעית שם. וע"ז השיב

לו ר' יוסי דאינו קונה דהוי כמו שס"ל התם בשביעית דהוי זכי' בטעות דהוא סבר דאינון חליפין ובאמת אינן חליפין משום דכיון דעדיין לא קבל מדמי הפרה כלום ונותן השתא בעד הפרה חמור ע"כ הוא סובר דהוא זוכה בתורת חליפין ואינו זוכה בתורת דמים ובאמת אינו חליפין משום דכבר מכר לו הפרה בפירוש בדמים ונמצא דהחמור היא במקום דמים וכיון שלא קיבל עדיין כלל בעד הפרה הוא סובר דהשתא דנותן לו החמור בעד הפרה היא דנותן לא דנותן לו במקום דמי הפרה אלא דהוי השתא חליפין ונמצא דהוי קנין בטעות היא סובר דקונה בתורת חליפין ובאמת צריך לקנות בתורת דמים וע"כ לא קנה כלל דהא כיון שהתנו תחלה בדמים הוי אח"כ חליפין דברים שבלב וע"כ לא קנה גם החמור והנ"מ בשלא נטל כלל דמי הפרה ע"כ השתא שנותן לו החמור טעי וסבר מימר דהשתא אינו נותן לו החמור בעד דמי הפרה אלא השתא היא חליפי הפרה ובאמת אינו חליפין והוי זכי' בטעות משא"כ אם כבר נתן לו דמי הפרה רק שנשאר לו רק פרוטה אחת בזה לא טעי ואינו סבר מימר דהשתא החמור היא חליפין מהפרה והמעות שנתן לו בעד הפרה בראשונה בתורת דמים בטל בזה לא טעי וע"כ יודע שהחמור היא מעות מדמי הפרה וע"כ מסיק ר' מנא בשם ר' יוסי פעמים שתחלת מקח לזה ותחלת מקח לזה כדמסיק האיך עבידא מכרה לו פרה בדמים סמיכה גבי' חדא פרוטה כו' א"ל הרי חמור לפניך משך זה לא קנה זה כו' אלא זה קנה לעצמו וזה קנה לעצמו דבזה הכל יודעין שהיא תחלת מקח ונקנה כל אחד במשיכה וכל אחד הוי דמים לחבירו ומקח לעצמו ואינו טעי וסובר שהיא חליפין וזהו הפי' האמיתי בע"ה ודו"ק. ודע דלא שייך הא דהכא להא דאיתא בבבלי דף כ"א ע"ב ובמס' ב"מ דף מ"ז ע"ב יש דמים שהן כחליפין משום דהתם מיירי שקנה הפרה תחלה במשיכה והכא מיירי שלא קנה עדיין שלא משך ודו"ק:

הלכה ב

אמר ר' אחא כתיב כי מלאה הארץ חמס וכו' פחות משוה פרוטה דבר שא"י בדיינין פי' מהרא"פ זצ"ל דמייתי הכא משום דתנינן במתניתן מי שפרע מאנשי דור המבול. וכן מאנשי סדום למה הני דקחשיב משום דהתם מלאה הארץ חמס שאינו יוצא בדיינין דהי' פחות משו"פ והי' הקב"ה פורע מהן. כן נמי בקנין מעות אע"פ שאין ביד ב"ד לכופו לקיים מקחו אבל אמרו מי שפרע:

ר"ח ב"י אמר או יתן לו כדי ערבונו או ימסור אותו למש"פ ור"י אמר או יתן לו כל מקחו או ימסור אותו למש"פ. ע"ז נחלקו ר' לא ור' יוחנן. דר' לא אמר עירבון הי' ר"ל דנתן לו מקצת דמים לעירבון ומשכון לקנות את החוזר בו כדפירש"י ז"ל דף מ"ח ע"מ דאם חוזר בו מחול העירבון בזה ס"ל לר"ח ב"י דלא קנה הכל. אבל אם נתן לו בתורת דמים לכו"ע

ס"ל דקנה הכל. והיא כרשב"ג בבבלי דף מ"ח ע"ב ור"ז ס"ל דמקצת דמים נתן לו ר"ל דנתן לו בתורת פירעון. ועכ"ז סבירא ליה לרחב"י דלא קנה הכל:

ר"י בר אידי ר"א בשם ר"י טבעת אין בה משום עירבון פי' בשטמ"ק ז"ל דף מ"ח ע"ב דבנותן טבעת אין בו אפילו מש"פ משום דהוא לסימן ולמשכון בעלמא ובעירבון זה לא קנה אפי' לקבל מש"פ אבל בנותן דינר לעירבון לקנוס החוזר בו קנה כנגדו לקבל מש"פ כדמפרש בירושלמי סוף מס' שביעית דטבעת חוזר בעינו אבל דינר דרכו להשתנות וליתן אחר:

ריב"ז ר"א בשם ר"י אמר ליתן מתנה לחבירו כו' בשעה שאמר קיצר כאן כדרך הסדר הזה שמביא אך ר"פ ובשביעית מבואר:

ר"ש בר סוסרטאי בשם ר' אבוה אם אמר נשרפו חיטיך בעליי' נאמן וע"ז שאל ר' יצחק על תיבת נאמן למי נאמן דהא אם בשקנו לו מעותיו שלו נשרפו. ר"ל דלא קאי דברי ר"ש בר סוסרטאי בהאי דקאמר לשון נאמן אם לא דס"ל דמעות קונה בזה שייך למימר נשרפו חיטיך בעלי' דאי לא קני ליה מעותיו ש"ז נשרפו ר"ל היכי שייך למימר נאמן הא ההפסד שלו הוא ולא שייך בזה לשון נאמן. כן פי' מהרא"פ זצ"ל:

ר' סימון בשם ריב"ל בר נש דיהיב לחברי' עשרה דינרין א"ל אית לי' גבך מאה גרבון דחמרא מן הדין ביתא שרי. מן אהן כרמא אסור כן גי' הבע"ט ז"ל במאמר שני קנין מה בין כרם לבית בית אינו מצוי ליפול כרם מצוי ליפול. גי' הבע"ט ז"ל מצוי לשרוף ופי' הבע"ט ז"ל דכל עיקר דעקרו רבנן קנין כסף הוא משום כדי שלא יאמרו נשרפו חיטך בעלי' וע"כ במילתא דלא שכיחא לא גזרו רבנן. וע"כ בבית דלא שכיחא דליקה ואינו מצוי ליפול לא גזרו רבנן משא"כ בכרם דשכיח דליקה [ומכאן פסק הבעה"ט ז"ל דדווקא בעלי' דשכיחא דליקה שייך לומר נשרפו חיטיך בעלי' משא"כ בבית דלא שכיחא דליקה לא שייך למימר נשרפו חיטיך בעלי' והא דנקט לשון אסור ולשון שרי הוא ע"כ לענין ריבית באם דקנה לי' לא הוי ריבית אבל אי לא קני עד דמשך הוי אגר נטר לי'] א"ר יוסי את שמע מינה בר נש דיהיב לחברי' עשרה דינרין א"ל ע"מ דתיקום לי בהון מאה גרבון מכיון ששלח ידו בהן צריך להעמיד לו מקחו ומפרש הבעה"ט דבזה ג"כ לא גזרו דיאמר לו נשרפו חיטיך בעלי' דבכל כה"ג ששלח בו יד ליכא נשרפו חיטך בעלי' דמילתא דחיקא היא וכן הילכתא בכל מילתא דלא שכיח עכ"ל ז"ל. ונראה לפענ"ד דבמקום דחיקא צ"ל רחיקא הוא [וספר הבעה"ט שת"י אינו מוגה] וכיון דהוי דבר רחוק שישלח בו יד דהא נתן לו ע"מ דיקנה בהון חמרא לא גזרו רבנן דבמעות ששלח בהן יד לא גזרו רבנן:

הלכה ג

רב אמר שיעור הוא. פי' דאין אונאה פחות מארבעה כסף כמו דתנינן במתניתן האונאה ד' כסף מעשרים וארבעה כסף לסלע. אבל מעה כסף לא הוי שיעור אונאה כמו אין אונאה לפרוטות. ובעינן מטבע יותר מפרוטה דהוא מעה זהו שיעור אונאה לפי מה דקי"ל כר"כ דאין אונאה לפרוטות ובעינן שיעור מעה כדפסק הב"י ז"ל סי' רכ"ח ובסמ"ע ז"ל שם עיי"ש. כמו כן ס"ל לרב דשיעור המטבע של אונאה היא ארבעה כסף כדאיתא במתניתן וזהו שיעורא דאונאה. ר"י אמר לית היא שיעורא אלא העיקר הוא השיעור שתות למקח וחשבון בעלמא נקט התנא ארבעה כסף משום שהוא עשרים וארבעה בסלע. רב אמר כל הנושא ונותן במנת שאין לו עליו אונאה כו' משום דהנך תרתי מילי קאמר רב בהלכו' אונאה תני להו בהדדי. תני ר' לוי האונאה פרוטה וקס"ד דלא בעינן שיעור אונאה אלא העיקר דכיון דאיכא שיעור פרוטה הוי אונאה. וע"ז פריך והאונאה פרוטה בתמי'. אלא אונאה עצמה מהו פי' בשהי' אונאה בעצם כדינו שתות מקח או מעות מהו שיעורו של המטבע. ע"ז תני לוי דשיעורו פרוטה. אבל אי בעצם לא הי' דין אונאה ונתאנה בפרוטה לאו כלום הוא:

תני וקנה המקח חוזר לו הנייתו דברי ר"י הנשיא ר"י אמר ביטול מקח. ובבבלי דף נ' ע"ב ודף נ"א ע"א גרסי' פלוגתא דר' נתן ור"י הנשיא ובאופן אחר:

כהנא בעי קומי רב בשעה שהמוכר מתאונה הוא עד חומש הוא שוה שש בחמש וכשהלוקח מתאונה הוא שוה חמש בשש הוא שתות מעות ומקשה על הברייתא דהתוספתא דבמוכר חשוב שוה שש בחמש. וגבי לוקח חשוב שוה חמש בשש ע"ז משני ליה. הוא והונייתו מצטרפין עד שתות פי' דשוה חמש בשש מצטרפין הזוז להמקח של חמש ובב"א הוי שש וחשבינן שתות מלבר כפורש הפ"מ ז"ל:

מכר לו שוה חמשה בששה יכול מימר לי' חד דינר איגרבת כו' כפי' הפ"מ ז"ל:

מכר לו שוה חמשה בששה לא הספיק לישא וליתן עד שהוקיר משבע ר' יעקב בר אידי ר' אבוה בשם ר' יוחנן כשם שבטל מאצל זה כך בטל מזה. ופריך כמן תנינן ארבעה מדות במוכרין מכר לו חיטין יפות ונמצאו רעות לוקח יכול לחזור בו והיא כקושית הבבלי במס' ב"ב דף פ"ד על רב חסדא אמאי מוכר א"י לחזור בו. ע"ז משני אר"י בר"ב ותייא כהן תניא הנושא ונותן בדברים אין מוסרין אותו למש"פ ופי' הנ"י ז"ל בב"ב שם דה"פ דקס"ד דמקשן דמאי דקאמר לא הספיק לישא וליתן היינו שלא משך אבל כסף כבר נתן וקמ"ל דפטור ממש"פ ולהכי אקשי ליה ממתניתן דקתני היכי דמשך דמתאנה חוזר בו ואינו מקבל מש"פ אבל מאנה אינו חוזר בו בלא מש"פ. ומשני אתיא כמ"ד הנושא והנותן

בדברים אין מוסרין אותו למש"פ כלומר ההיא דר"י שלא הספיק לישא המקח ולא ליתן המעות ואין כאן מש"פ. והא קמ"ל דיכולין לחזור בהם לגמרי ואפי' משום מחוסר אמנה אין בו כיון שנשתנה השער כדקפסק בחו"מ סי' ר"ד עיי"ש. והרמב"ן ז"ל מפרש דהא דר' יוחנן בירושלמי מיירי בשלא נתן דמים ויכול לחזור דבדברים אין מוסרין אותו למש"פ. וה"ה נמי היכי שלא הוקרו ולא נתאנה אחד מהן אלא אורחה דמילתא נקט שאין אדם עשוי לחזור אלא א"כ היתה שם אונאה מתחלה. ועוד שיש בו משום חסרון אמנה. אבל עכשיו אין בהן חסרון אמנה שלא כיוון מתחלה בדעת גמורה לכך:

פרק ה

הלכה א

א"ר ינאי זהו ריבית שיוצאה בדיינין. בעון קומי ר' יוחנן ריבית מהו שיוצאה בדיינין. א"ל אם מזו אין אנו מניחין לגדולי ארץ ישראל כלום. וזהו דחוי' בעלמא. ומשום דס"ל אין יוצאה בדיינין. ע"ז מסיק ומודה ר' יוחנן שאין שטר זוקק לחבירו פי' דאע"ג דס"ל אין יוצאה בדיינין לאחר שגבה המלוה הריבית שוב אין מוציאין מידו אבל אם עדיין לא גבה אלא שיש ללוה כנגדו עליו שט"ח והדין הוא דכל אחד עומד בשלו וזוקק שטר אחד לחבירו לקרוע השטר לא אמרינן דהוי כגבוי כבר ולא יכול עוד הלוה לתבוע בשט"ח שלו משום שהשט"ח שביד המלוה נחשב לפירעון לגבי' ולפ"ז הוי הריבית כאלו נגבה דהא ע"י זה בטל השטר של חבירו הלוה ז"א אלא דהלוה גובה בשטרו מה שכנגד הריבית שבשטר השני. דדווקא בשכבר גבה מעות מזומנים וגם קרע השטר חוב אז אין מוציאין מידו אבל כשלא גבה עדיין. אלא הגבוי הוא שנפטר משט"ח שביד חבירו זה לא הוי כגבוי אע"ג דבעלמא חשוב כגבוי זה עומד בשלו וזה בשלו אבל בריבית אינו כן כיון דלא גבה ממש וקרע השט"ח. עדיין ריבית בידו ומוציאין מידו. וכדמסיק דעוד מודה ר"י באם עוד השטר קיים דלא קרע עדיין השט"ח אע"ג שגבה מוציאין מידו דבעינן ב' תנאים דווקא בשגבה מעות מזומנים ונקרע השטר אז אין מוציאין מידו. ולדברינו שפיר מובן הא דמסמיך הברייתא דשטר שיש בו ריבית פלוגתא דר"מ וחכמים. ועי' בבבלי דף ס"ז דנחלקו אמוראים בסלוקי בלא זוזי אי חשיב אפוקי' ממונא או לא כיון דלא מפקע מיני' ממון אלא מנכין לו ממון. וזה ענין אחר:

במה קנה ר"נ בר יעקב סבר מימר חייב להעמיד לחבירו פי' דמקשה למה דקאמר ויין אין לו משמע אבל חיטים אפילו אין לו נמי מותר דחל הקנין. ע"ז פריך במה קנאה ר"נ ב"י סבר מימר חייב להעמיד לחבירו. פי' המוכר לחבירו כשיצא השער אע"פ שאין לו

מחויב לטרוח ולקנות עבורו. וכן פסק הרמב"ם ז"ל בפכ"ב מה' מכירה ה"ג הפוסק על שער שבשוק וקיבל דמים ולא הי' אותו המין שפסק עליו ברשות מוכר חייב לקנות וליתן ללוקח מה שפסק ואם חזר בו מקבל מש"פ. והמפרשים ז"ל עמלים להביא מקור להרמב"ם ז"ל לדין הזה עי' בפכ"ד שם בנושאי כליו. ובאמת מהירושלמי הזה מוכח כן מפורש דדווקא גבי יין תנא דיין אין לו אבל חיטין אפילו אין לו נמי מותר משום דכיון דאיסורו בא לידו דמה לי הן מה לי דמיהן כיון דיש לו דמים ומצוי לקנות הרי דמי כמי שיש לו ועי' בפירש"י ז"ל דף ס"ג ע"א ד"ה ומאי לקח. ולא עוד אלא שמחויב לכתחלה לטרוח ולקנות עבורו. וזהו לישנא דרנב"י הכא דחייב להעמיד לחבירו ועי' בהה"מ ז"ל דמביא מקור מההיא מימרא דרבא דף ס"ג ע"ב והכ"מ ז"ל תמה ע"ז ואילו הכא בירושלמי מפורש כן:

חד בר נש אישאיל לחברי' דינרין אשרינהו גו ביתי' פי' דהכניסו לתוך ביתו בסתם. א"ל הב לי אגר ביתא א"ל הב לי דנריי אתא עובדא קומי ר' בא בר מינא א"ל נקום לי' ר"ל ינכה לו [והרא"ש ז"ל במס' ב"מ דף ס"ז גורס מפורש ינכה לו] מה דהוי חמי מישרי אע"ג דהכניס סתם בבית והוי אבק ריבית דאינה יוצאה בדיינין מ"מ כשמנכה לו לא חשיב מוציא בדיינין וע"ז מסיק הגמ' הטעם דלמה לא חשיב מוציא בדיינין הוא משום דיש מקום לתלות כיון שהכניס סתם ולא נקצב שכר הדירה ורוצה דמי דירה ביוקר. למשל אם ההלואה היתה ב' דינרין ותחשב דינר ריבית על דמי דירה אבל דמי הדירה הוא ביוקר והוא בב' דינרין וע"כ במקום דיש לתלות לא חשיב כמוציא הריבית. וע"ז מביא הגמ' התוספתא יש דברים שהן כו' הלוני מאה דינרין יש לי חיטים וחזר ולקחן ממנו בעשרים וארבעה סלעים [ומאה דינרין הוא כ"ה סלעים] אין זה ריבית הגם דלכאורה הוא ריבית דהא בתכ"ד מכר לו בכ"ד סלעים ולמה נותן לו מאה דינרין הא אגר נטר הוא משום דא"ל לית את צריך יהב אגר כלים או אגר הכתפין ע"כ אקול ר"ל אנכה וסב דינרך ר"ל סב הכ"ד סלעין לאחר הניכוי שכר כתף ואגר כלים או כדאמר ר' לא שמחשב לו שכר רגלו שהי' צריך לחפש אחר קונה אחר לפיכך כשנזדמן לו על יותר למוכרו בלא שכר כתף ובלא טילטול הרגלים הוזיל הסלע. ונמצא דכיון דיש מקום לתלות תלינן כיון דאינו רבית גמור. וה"נ אמר ר"ז על הדא דידן נעשה כמשכיר לו דירה ביוקר. ומקדים הגמ' ומביא המימרא דסתמא דגמ' דא"ל לית את צריך יהב אגר כלים וכו' ומימרא דר' לא ומימרא דר"ז על הדא דידן:

הלכה ג

המוליך פירות ממקום הזול כו' אבל חמרין המקבלין מבע"ב מעמידין להם פירות במקום היוקר כשער הזול. פי' החמרין מקבלין מעות מבע"ב קודם שנוסעים למקום הזול ואח"כ כשמביאין למקום היוקר מקבלין מהן הבע"ב הפירות כמו שקנאו הם בשער הזול מותר אפילו דהאחריות הוא על החמרין מ"מ לא הוי אגר נטר. ומפרש ר"י בפ"ז הטעם דמיירי שדרכו לילך ולבוא בו ביום פי' שאינו נראה כשכר המלוה כדפי' בשטמ"ק ז"ל עיי"ש אבל ר"ה סבר דמיירי דרך רחוקה לשנים רבים אעפ"כ מותר משום דנעשה שלוחו פי' דמיירי שהחמרים אין מקבלין שום פעולה טובה מהמעות אלא דהמה שלוחים של הבע"ב. ופריך הגמ' מתיבין לר"ה שליח שנאנס חייב באונסין פי' בתמי' הא שליח שנאנס פטור על האונסין. וא"כ כיון דהאחריות דאונסין הוא על החמרין היכי נאמר דהוי שלוחו. ומשני ולא פעמים שמתנה ש"ח להיות כשואל בתמי' א"כ ה"נ מתנה ש"ח להיות כשואל וזהו דינו של בעה"ת בשער מ"ו ח"ג סי' כ"ח דאם המקבל מקבל עליו אחריות הבהמה בנכסי צ"ב. ונותן כל הריוח לבעל בהמה בהא ודאי שרי דהא לא מיקרי הלואה אלא שליחותי' קעביד עכ"ל ז"ל. ומובא בשו"ע יור"ד סי' קע"ז ס' א' בהגה עיי"ש. ומוקי הירושלמי דמיירי דאין שום הנאה לחמרין [וכן פי' הגר"א ז"ל בסי' קע"ז ובסי' קע"ג עיי"ש] ע"כ לא איכפית לן מה דהוי באחריותו. ופריך הגמ' והתני ר"ה כשם שחייב בכולה כך חייב במקצתה פי' דמקשה ל"ל הנך אוקימתות דריב"פ ודרב הונא הא בלא"ה ניחא ובפשיטות ניחא דהא קי"ל הפוסק על שער שבשוק [פירש"י ז"ל בדף ס"ג ע"ב שער שבשוק הוא כשהחמרין מביאין תבואה למכור ממקום הזול למקום היוקר] וקיבל דמים ולא הי' אותו המין שפסק עליו ברשות מוכר חייב לקנות וליתן ללוקח מה שפסק ואם חזר בו מקבל מש"פ כדאיתא בשו"ע חו"מ סי' ר"ט א"כ הרי החמרין מחויבין לטרוח ולקנות עבור בעה"ב להעמיד מקחם ועליו מוטל למיטרח ולמייתי לי' וכדאמר רנב"י לעיל בה"ב בדברינו. והחמרין שנוסעים להביא סחורה ממקום הזול הוי אצלם השער שבשוק וכיון שחייבין לטרוח ולקנות ולהעמיד מקחם ולמייתי לי' לבעה"ב הרי כל טרחתם הוא להעמיד מקחם כדי שלא לקבל מי שפרע ואי דהם לא נקטו אלא מקצת מעות ואינן מחויבין לקבל מש"פ או להעמיד מקחם אלא לנגד המקצת מעות. אבל הם נותנים במקח הזול הכל לבעלי בתים ז"א דהא תני ר"ה כשם שחייב בכולה ר"ל כשיקבל דמי כולה כך חייב במקצתה פי' שקיבל מקצת דמים ג"כ חייב למטרח ומייתי לי' דכנגד כולו הוא קונה. א"כ למה לן הנך אוקימתות דריב"פ ורב הונא וכל עיקר דמביא הא דר' הושעיא הוא דתני ר"ה שמחויב למטרח ומייתי לי'. ור"ה תני הדין לענין מקצת או

כולו אבל עכ"פ שמעינן דמחויב לטרח ולייתי' לי' וכמו כן ידעינן דה"ה אפילו נחן לו מקצת דמים. דהא דרך הבע"ב שניתנים רק דמי יד להחמרין דכן דרך התגרין כדגרסינן דף מ"ט ע"א. א"כ יהיב לי' זוזי אכיתנא כו' קמאי דנקיטת זוזי הב להו ואידך דברים הוא כו' וכן בדף מ"ח גבי רחב"י יהבי לי' זוזי אמילחא כו' ערבון הוא דיהיב לי' כו'. ומשני מייתי' תמן ר"ל תמן טרח ומייתי' משלם כשער היוקר ברם הכא משלם כשער הזול. ר"ל דנהי דחייב לשלם ולמטרח ומייתי מקחו אבל המקח היא כשער היוקר שכאן אבל הכא החמרין אפילו נאמר דמטריחין בהליכה ובחזירה בעד עצמם כדי לקיים ולהעמיד מקחם ובשביל זה טרח ומייתי. אבל למה נותנין בשער הזול הא אפילו אי גוף הטירחא היא כדי להעמיד מקחם אבל שכר של הטירחא צריך להיות שייך להם והם יתנו במקח היוקר לבע"ב. ולמה נותנין במקח הזול כמו שקנו במקום הזול וע"כ מוכח דטורחין להעלות שכר אגר נטר לבעלים. וע"כ צריך להיא אוקימתא דריב"פ דדרכו לבוא ביום א' ודרב הונא דאין להם שום הנאה בהממון והוין אך ש"ח דהתנה להיות כשואל. והירושלמי לא ס"ל הטעם דמגלי תרעי' או דאוזל גבי' הנאמר בבבלי דף ע"ג. אלא דאין להם שום הנאת ריוח מהממון וכדינו דבה"ת ז"ל הנ"ל וכן ביאר הגר"א ז"ל הנ"ל ועיי"ש:

הלכה ה

ר' ירמי' בעי תמן את מר נושא שכר חייב על האונסין אסור. וכא את מר נושא שכר חייב על האונסין מותר. פי' דגבי חמרין לעיל בה"ג אמרינן דאפילו דחייב באונסין מ"מ מותר והכא גבי צ"ב אמרינן דכיון דהוי צ"ב דחייב באונסין אסור ומשני לא פעמים שמתנה ש"ח להיות כשואל ר"ל לכך שם גבי חמרין מותר כיון שאין להם כלל הנאה משא"כ כאן דנוטל שכר ולהנאתו עושה אסור במקבל עליו האחריות. וכן פי' בביאור הגר"א ז"ל בס' קע"ז ס"ק ה' עיי"ש:

פרק ו

הלכה א

הטעו זא"ז מהו איתי אתון עבדין עמי ר"ל דפועל אחד אמר לפועלין אחרים באו ותעבדון אצל הבע"ב שלי ותעשו גם אתם אצלינו אצל חבורתינו האיך אתון עבדין ר"ל דהפועלין שאלו מאתו האיך אתון עבדין. וענה להם רבן מן חמש ר"ל הרוב לוקחין חמש דינרין ואשכחן עבדין מן עשר זהו שהטעה הוא את הפועלין אתון עבדין עמי השתא מפרש כיצד הטעו הם אותו דאמר להו אתון עבדין עמי אצל בעה"ב שלי האיך אתם עבדין. ר"ל דשאל מהן האיך אתין עבדין וענו לו מן עשרה רובן [במקום יומין גי' הראשונים ז"ל רובן]

ר"ל דרובן נוטלין עשרה ואשכחן עבדין מן חמשה רובן. דרובן נוטלין חמשה. ובזה הטעו הפועלין אותו. והשתא מפרש האיך בע"ב מטעה הפועלין והפועלין את בעה"ב וקמפרש ואזיל הטען את בעה"ב מהו וקמפרש ואזיל איתי אתון עבדין עם חביריכון ר"ל באו אתם עם חביריכם האיך אינון עבדין ר"ל דשאל להם האיך חביריכון עבדין וענהו מעשר רובן ואשכחן עבדין מחמש זהו שהפועלין הטעו אותו. והאיך הבע"ב הטעה אותן עמך אנן עבדין [כן גי' הריטב"א ז"ל] היך חברין עבדין ר"ל דהפועלין שאלוהו האיך חברין עבדין אצלך ענה להם רובן מן חמשה [ובמקום יומין גרס רובן] ואשכחין עבדין מעשרה:

סלע פסקתי לך שנים אני נותן לך. נוטל מזה ונותן לזה א"ר אילא ובלבד עד כדי שכרו ר"ל דלא יוכל לשכיר יותר מסלע כגון אם נתיקרו פועלים ורוצים ב' סלעים בעד הגמר מלאכה א"י להוציא מאתו אך סלע אחד כפסיקת שכרו אבל לא ב' סלעים ע"ז מיבעיא עד כדון ובלבד עד כדי שכר אותו היום. ובלבד עד כדי שכרו לשעה ר"ל דמיבעיא אם חשבינן כדי שכרו של פסיקת כל המלאכה הגם דהגמר מלאכה שצריך ליתן בעד זה ב' סלעים הוא רק ב' או ג' שעות מ"מ צריך לחשוב כל פסיקת השכר של כל המלאכה או דא"צ לחשוב אלא הפסיקת שכר של אותו היום שפסק או דיחשוב כמה שכר מגיע לפי הפסיקה לשעה ויטול ממנו השכר ההוא לשלם להפועלין אחרים והיא בעיא דלא איפשיטא:

הלכה ב

רב אמר כי לי ב"י עבדים אין ישראל קונין זה את זה פי' דהאזהרה הוא שלא ימכר ישראל לישראל וכשם שמוזהר ישראל שלא למכר לישראל חבירו בעבד כן מיזהר הישראל השני שלא יקנה ישראל לעבד ושניהם מוזהרים הקונה והמוכר דאזהרה הוא דאין ישראל קונין זה את זה. ואין האזהרה על המקנה יותר מן הקונה והברייתא דריב"ז במס' קידושין דף כ"ב ע"ב דדרש עבדי הם ולא עבדים לעבדים האזהרה הזאת על שניהן דאין ישראל קונין זה את זה וע"ז פליג ר"י ואמר דאינו כן אלא עבד עברי הוא מתניתא דהברייתא דדרשה עבדי הם ולא עבדים לעבדים הוא אזהרה על עבד עברי שאסור לו למכור א"ע בע"ע. אבל הישראל הקונה אינו עובר באזהרה זו דלי ב"י עבדים וע"ז מסיק ע"ד דרב בין פועל בין בעה"ב יכול לחזור בו. וע"ד דר"י פועל יכול לחזור בו ולא בעה"ב:

הלכה ה

הדא אנטיכריסים. ריבית הוא. עי' פ"מ ז"ל והמרא"פ זצ"ל פי' דקאי אשמור לי ואשמור לך דהוי בריבית כההיא יום גריד ורביעה לעיל בפ' א"נ ה"ח אנכש ואתה תעדור וה"ה שמירה דיום זה ויום זה אינן שוין:

אר"י רוצה אדם ליתן כמה ולמכור פירותיו ע"י משכן מלשון זה משמע דיתן במה להקונה שיקנה ממנו פירותיו ע"י משכן. וקשה להבין היכן מצינו שהמוכר ישלם להלוקח בעבור שקונה ממנו. ע"ז אתא ר"א בשם ריב"ח רוצה אדם ליתן כמה ולמכור פירותיו למי שיפייסנו ע"י משכן ר"ל שיתן לסרסור דמי סרסירותו שיפעול אצל הקונה פירותיו שיתן לו משכן על בטחון מעותיו:

פרק ז

הלכה א

אר"ה זאת אומרת מנהג מבעל את ההלכה אע"ג דטפי להו בע"ב על אגרייהו. והי' ע"פ הדין מקום למימר דע"ד דהכי טפי להו אגרייהו מ"מ המנהג מבטל ההלכה:

א"ר אימי כל הממ"ת ע"ה חוץ מזו. דבמקום מנהג אם המנהג מסייע להמוציא א"צ לה"ר:

ערבית בין השכמה בין ערבה. גי' הרשב"א ז"ל ערבי שבתות בין השכמה בין ערבה:

הלכה ה

כל שכיוצא בה בא לידי זיקת מעשרות. ואיסור אחר גרם לו. אולי צ"ל כל שאין כיוצא בה בא לידי זיקת מעשרות ואיסור אחר גרם לו שכרו סתם פודה ומאכיל מעשר ומאכיל כיון דאין כיוצא בה בא לידי עונת המעשרות לא הוי לי' לאסוקי אדעתי' שכבר בא לידי עונת המעשרות כמו נתפרסו עיגוליו לא הוי לי' לאסוקי אדעתי' שכבר נדרסו ונתחייב במעשר. או דהוי נ"ר ע"כ פודה להנט"ר ומאכיל ומעשר ומאכיל. וכל שכיוצא בי בא לידי זיקת המעשרות כצ"ל אע"פ שאצלו עדיין לא נטבלה אך איסור אחר גרמה לו שכרו סתם אינו אוכל מפני שהי' לו לאסוקי אדעתי' שמא כבר נטבל למעשרות. ובתוספתא גי' אחרת היא וגם שם צריך קצת תיקון:

הלכה ז

זה הכלל שהי' ריב"ח אומר כל דבר שאיפשר להתקיים כו' כו' מכאן עד סוף הפרק הוא שייך למס' גיטין ומובא בכאן אגב גרירא כדרך הש"ס הזה:

פרק ח

הלכה ב

לילה שבינתים מהו אית מרין דרך הפרות ללון על בעליהן כו'. הרשב"א ז"ל מהפך הגי' מובא במה"פ ז"ל והמרה"פ ז"ל כתב שהוא דוחק ובאמת אינו דוחק ומובן מאוד:

הלכה ג

תני השאלני פרתך י' ימים והשאיל לו בהם ה' ימים ראשונים. מתה בתוך האחרונים משיעבוד הראשונים מתה וכיון דהה' ימים ראשונים הי' בבעלים והי' עמו בשעת שאלה א"צ להיות עמו בשעת שו"מ ע"כ פטור. אבל אם אמר לו השאלני פרתך לאחר עשרה ימים א"ל סבה כו' פירש דהנה אם שאל הבעלים היום והפרה למלאכתה לאחר עשרה ימים ומשך הפרה לרשותו לקנות בה בעשות מלאכה על לאחר עשרה וקיבלה בתורת שואל אך התנה שיתחיל בה במלאכה לאחר עשרה ימים פשיטא דחיובא דשואל עליה ומשעת משיכה נתחייב כדאיתא בתוס' ז"ל דף ע"ט ע"א במס' ב"ק דמשעת משיכה נתחייב שואל בשמירתו. ובפרט להנך מרבוותא ז"ל דסבירא להו דמשעה שסילק הבעלים שמירתו מחויב כל שומר בשמירתו לפי דינו. עי' בהרא"ש ז"ל שם והכא נתחייב על עצמו שימור דשואל דקיבל הפרה לרשותו לשאילה. אך התנה בעשית מלאכה על לאחר עשרה ימים ומתחייב מהשתא בשמירה דשואל משום שיעבודא דלאחרי עשרה ימים. ומ"מ אם מתה בתוך עשרה פטור מן האונסין דהא כל חיובו היא משום השיעבוד דלאחר עשרה דהא יכול כל אדם להתחייב א"ע מעכשיו בשביל דבר דאחר כך כמו שמבואר בחושן משפט סי' ס"א והנ"מ כשבא הדבר אחר כך נשתעבד מעיקרא אבל כשלא בא הדבר אחר כך פטור וכן מפורש במסכת כתובות ר"פ אף על פי בירושלמי עיי"ש בדברינו דמשעבד מעכשיו בשביל הביאה דאחר כך משא"כ כשמת ולא בא לידי ביאה פטור וה"נ אם מת השואל בתוך עשרה ימים או הפרה מתה בתוך עשרה פשיטא דפטור דהא כל חיובו דנשתעבד מעכשיו הוא בשביל שיעבודו דאחר עשרה ימים וכיון דלא בא לכלל חיוב דשאלה אחר כך פשיטא דפטור ואם כן אם מתה בתוך עשרה פטור אלא א"כ היתה לאחר עשרה ברשותו אז חייב אם מתה. וא"כ לענין מיתת הפרה לא שייך שנתחייב בתוך עשרה ואי דמתה לאחר עשרה הרי אז הוי שלא בבעלים. אך השואל טוען להמשאיל שסיבת מיתתה היא שנעשה טריפה הוא בתוך עשרה וכאילו כבר מתה בתוך עשרה ואפילו מתה לאחר עשרה אבל כיון דהסיבה היתה בתוך עשרה וחשוב כאילו כבר מתה בתוך עשרה הגם שמחויב אנכי באונסין כיון שנכנסה לאחר עשרה בשאילתי ועשיתי בה מלאכה לאחר עשרה. אבל כיון דכל עיקר המיתה דעכשיו הוא מהסיבה דמכבר ומזה מתה עתה לאחר עשרה ואז הוי בבעלים ופטור אני. ע"ז אמרינן דז"א דמשיעבוד ימים האחרוני' מתה כיון דכל החיוב של תוך עשרה הוא משיעבודא דלאחר עשרה והוי החיוב של שלא בבעלים וכה"ג כתב בהגהת אשרי ז"ל בפ' השואל וז"ל ז"ל דוקא שנדר להיות עמו במלאכתו תוך ימי שאילת הפרה אבל אחר ימי שאילת

הפרה אע"פ שנדר קודם אין זה שאילה בבעלים עכ"ל ז"ל. וה"ה גבי הפרה דאם שאלה למלאכתה אחר ימי שאילת הבעלים אין זה שאילה בבעלים:

השאלני פרתך ואני נשאל לך ר"ל דהשיב לו המשאיל ואני נשאל לך. השאלני פרתי ובוא עשה עמי ר"ל השאלני פרתך למלאכת השדה ובוא עשה עמי מלאכה בבית לחטוב עצים. השאלני קרדומך לחטוב בה עצים ובוא ונכש עמי בשדה כו' כל אלה שאלה בבעלים היא:

הלכה ה

ר"י בעי הרטיבו מה הן פי' מהרא"פ ז"ל אם נתבשלו ולא נתבשלו כל צרכן למי שייך הזיתים דעד כאן לא שמעינן ממתניתן אלא דעד רביעית סאה שייך לבעל הזיתים. ויותר מרביעית שייך לבעל הקרקע חצי. אבל האיך הדין בשנתבשלו ולא נתבשלו כל צרכן למי היא שייך ולא איפשטא:

ר"ה אמר בששטפה בגושיהן וע"ז מפרש ריב"ח. שני ערלה ביניהון. ר"ל בין בעל הזיתים בין בעל הקרקע. ומפרש ריב"ח הא דקאמר ר"ה בששטפה בגושיהן. ע"כ לפ"ז הטענות שביניהם הוא בשני ערלה דטען בעל הזיתים אילו נטעת אתה הי' עליך לשמור שני ערלה. והשתא ע"י גושיהון שלי מותר לאכול בג' שנים הראשונים ולפיכך יחלקו אבל לאחר ג' שנים או בלא גושיהן שייך הכל לבעל הקרקע:

הלכה ח

רב אמר דינא דגר פי' לא כשמואל דמוקי בבא באמצע החודש ז"א אלא אפילו בסוף החודש נמי שייך למשכיר והוא משום דמוקמינן כל ספק בחזקת מרא קמא ולא בתר השתא והוא דינא דגר שנתגייר והי' לו קמה ספק עד שלא נתגייר קנר ספק משנתגייר פטור מפיאה ולקט. והיא כדאיתא בירושלמי במס' פיאה אע"פ שספק לקט לקט מ"מ בספק דגר פטור כדמחלק בירושלמי בפ"ד דמס' פיאה. ישראל שעיקרו חייב ספיקו נמי חייב. גר שעיקר פטור ספיקו נמי פטור ר"ל במקום דאיכא ב' בעלים אזלינן בתר חזקת דמרא קמא. ומזה ידעינן חזקת מרא קמא. וע"כ ס"ל לרב דדינא דמתניתן היא דינא דגר ואפילו בא בסוף החודש נמי שייך למשכיר ולא משום דינא דתפוס לשון אחרון ז"א אלא אפילו איפכא דינר לחודש שנים עשר דינר לשנה נמי שייך למשכיר משום דאזלינן בתר העיקר בקרקע דלא ניידי ולא ידעינן משום משנה ובריתא האי דינא דבדבר דלא ניידי אזלינן בתר העיקר בתר מרא קמא אלא מההוא דגר שנתגייר ומנאתי במהרא"פ ז"ל שמפרש גם כן כעין זה:

א"ר לא לית פשטא על דא שיטת ב"נ דו אמר ביטל לשון אחרון את הראשון פי' דר' לא מילתא אחריתי קאמר וקאי על המתניתן דרשב"ג ור"י ס"ל דהולכין אחר ב' הלשונות היא דלא כשיטת ב"נ דלשיטת ב"נ שייך להמשכיר:

הלכה ט

אתא עובדא קומי ר"נ ולא קיבל ר"ל לא הורי כר"ז ור"ה דס"ל דצריך להתנות עם הלוקח שימתין כל משך ימי שכירותו אלא דיכול למכור ללוקח ע"מ להוציא השוכר מיד. ושאל הגמ' מה ופליג אם פליג ע"ד דר"ז ור"ה. ע"ז אמר דלעולם ס"ל כר"ז וכר"ה אך בעובדא דאתא לפניו הי' ביתו ממשכונו גבי חד רומא. כן גי' המרדכי ז"ל ומפרש שהי' הבית ממושכן אצל נכרי רומי אחד בחוב או באנפרות ואם לא הי' פודה הי' נחלט הבית ביד נכרי. ע"כ הורי למכרו לישראל. והרשב"א והר"נ ז"ל גורסין ברתי' הוית ממשכנא גבי חד רומי. וכתב המרדכי ז"ל. אבל אי לא הי' הבית ממושכן גבי חד רומי אלא דצריך למעות אין להוציא השוכר בתוך זמנו ואלא יחזיר על הפתחים. אך כשהיה הבית ממושכן ביד עכו"ם והי' נחלט הבית ונפ"מ לדינא בבית בחו"ל דלהגי' ברתי' אין נפ"מ בין א"י לחו"ל. אבל בבית לא נאמר הדין הזה אלא בא"י. וכדאיתא במס' פסחים פ"ד בירושלמי דהמעשה הי' בציפורי ומשום ישוב א"י אבל בחו"ל אין נפ"מ בזה דמה לן אם צריך המעות לפרנסתו או דהבית תהי' מוחלט ביד עכו"ם הכל אחד היא:

פרק ט

הלכה ה

הגע עצמך שהי' שדות אחרות ולא יכול מימר גי' המרא"פ ז"ל ולא לקו הכי נאמר הואיל ולא לקו גם הם אין זה מכת מדינה. ע"ז אמרינן דיכול מימר לי' קוב"ה מגלגל עם רשיעייא. היו שם שדות אחרות ולקו ר"ל אם לא היתה מכת מדינה אך ששדות אחרות של מחכיר הי' שם סמוך לזה השדה ולקו. הא לפ"ז יכול החוכר למימר הרי חזינן דמזלך גרם. ז"א דיכול מימר לי' ר"ל המחכיר יכול מימר לי' להחוכר עד כאן הוינא חייב. ר"ל עד אותו השדה הייתי חייב למקום לפרוע משדות הללו מכאן ולהלן לא הוינא חייב לא הי' נשתדף יותר אלא מזלך גרם:

הלכה ז

ניחא שעורין לא יזרענו חיטין משום דמכחשי לארעא חיטין אמאי לא יזרענו שעורין וקמקשה על רשב"ג. ומשני ותייא כר' לא ר"ל כר' לא דסבירא ליה לקמן בה"ח דאין זורעין שעורין אחר שעורין ולא חיטים אחר חיטים. דלפיכך בשקיבל לזרוע פשתן לא

יזרע חיטין דשמא רוצה בעה"ב לזרוע בשנה הבא חיטין וכיון שיזרע חיטין בשנה ההיא לא יוכל שוב לזרוע בשנה הבא. כן גם הכא בשקיבל לזרוע חיטין לא יזרע שעורין משום שרוצה לזרוע בשנה הבא שעורין א"נ דאתיא כד"ה ר"ל דרבנן נמי מודי לרשב"ג דבאתרי' דרשב"ג הוא במקום שאין שעורין כפלים כחיטים אבל במקום ששעורין כפלים כחיטים לכו"ע מותר והלכך באתרי' דת"ק שעורין כפלים כחיטים ע"כ מותר בזה גם רשב"ג מודה ובאתרי' דרשב"ג אין שעורין כפלים בחיטים ע"כ אסור ובזה גם ת"ק מודה:

הלכה י

שמואל אמר למחר עובר עליו משום ביומו תתן שכרו פירש דקסבר שמואל דאפילו שכיר יום דזמנו כל הלילה ועובר משום לא תלין פ"ש מכל מקום למחר עובר גם כן משום ביומו תתן שכרו. ע"ז פריך ר"ד יום אחד היא ר"ל דמשמעות הכתוב ביומו תתן שכרו היא על יום אחד דאין לו זמן כל הלילה אלא זמן דיום אחד כגון שכיר שעות ביום דזמנו כל היום ולא יותר ע"ז עובר משום ביומו תתן שכרו. וה"פ לישנא דר"ד דר"ד פריך על שמואל דקאמר למחר משכח"ל העשה דביומו תתן שכרו אלמא סבירא ליה לשמואל דעובר משום כל החמשה שמות בב"א ואפילו למי שזמנו כל היום וכל הלילה עובר גם כן משום ביומו תתן שכרו ועובר למחר משום ביומו תתן שכרו. ע"ז פריך ר"ד יום אחד היא דתימר עובר עליו כל שמות הללו ר"ל הלא הקרא דביומו תתן שכרו קאי דווקא על שזמנו יום אחד דתימר אתה דאפילו למי שזמנו כל היום וכל הלילה עובר בעשה. זה אין בגלל מקיימא קראי ר"ל אם כדי לקיים בכל שכיר כל הקראי. הלא תיפתר דתוכל לפתור בשכיר שעות יום ולילה שיכול לגבות כל היום וכל הלילה דהי' שכיר שעות בין ביום ובין בלילה דאז משכח"ל דעובר על כולן ותני כן שכיר כו' שכיר שעות ביום ובלילה גובה כל הלילה וכל היום. ואז עובר משום ולא תלין פ"ש ועובר משום ביומו תתן שכרו:

הלכה יב

מישכנו חזר ונתן לו מדת הדין בידו שהוא גובה מנכסים משועבדים. ולא אמרינן כיון דקני ליה למשכן כמאן דגביא דמי. קמ"ל כיון שהחזירו על פי דין התורה יכול לגבות ממשועבדין:

ואם מחזיר לו לאיזה דבר הוא ממשכונו ותיבת שמישכנה בינתים מיותר:

פרק י

הלכה א

הי' אחד מכיר מקצת אבניו נוטלן ועולת לו מן החשבון. אמר ר"ה זאת אומרת ששולטת היד מצד אחד פירש המהרא"פ ז"ל דסבירא ליה כרבא בבבלי דנוטל השני כנגד שבורות והאיך יכול להיות הא יש בילה והובללו כולן והאיך אפשר דאמרינן דנזדמן כך שהשלימות הוא מצד אחד. ע"כ דאמרינן היד שולטת מצד אחד ומביא ראיה ממתניתן דדמאי ק' טבל וכו' דאמרינן דהחולין עלה בידו ואמרינן אפשר שיזדמן כך:

סליק מס' ב"מ בס"ד: